

Wispelturige weergoden

“Kies nooit een beroep waarin je afhankelijk bent van het weer en van de markt.” Die uitspraak herinner ik me van opa. Want beide kun je niet beïnvloeden. Je hebt het er maar mee te doen. Het was te koud voor de tijd van het jaar, te warm, te nat, te droog, of er was storm voorspeld, hagelbuien of nachtvorst. Alle weersomstandigheden kunnen slecht tot catastrofaal uitpakken als ze optreden op het verkeerde moment in de bloei-, groei- of oogstcyclus.

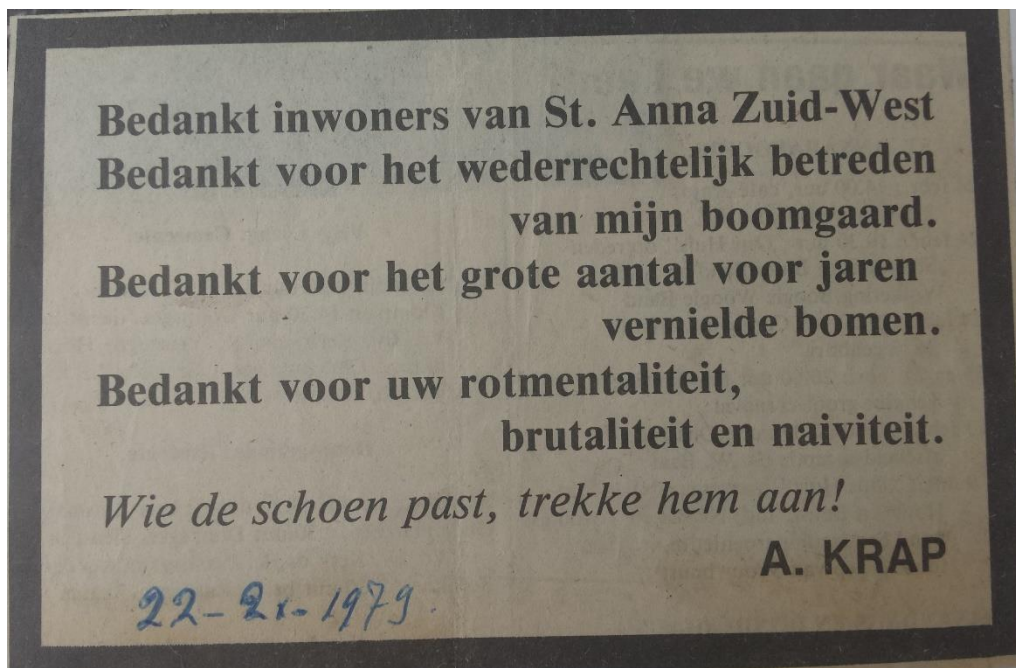
In het voorjaar te groeizaam weer, gevolgd door nachtvorst die de bloemknoppen kapotvriest, nachten vlak voor de pluk die niet koud genoeg zijn om de appels mooi op kleur te laten komen. Te veel regen tijdens de oogst zodat de trekker met de volgeladen karre zulke diepe sporen trekt dat het geheel dreigt te kantelen (wat trouwens ook een keer gebeurd is, er zat toen een man van de boerenhelp op de trekker en ik denk dat die vreesde voor zijn leven, want hait was zoooooo verschrikkelijk kwaad). De regen betekende ook een grote modderbende en plukken in je zweterige regenpak, maar dat was alleen maar vervelend. Dan had je nog storm die bomen kapot waait en appels op de grond laat belanden. Of weersomstandigheden die helemaal perfect zijn voor een plaagdiertje of schimmel of bacterie, die dan weer bestreden moet worden.

En dan was er de hagelbui van 13 september 1981. Van hait hebben we nog zijn boek met aantekeningen over weer, werk, oogst en veiling. In dat boek staat: *Zuidhoek op zondagmorgen 11.00 uur totaal verhageld. 13-09-1981*. Met een dikke rode stift heeft hij er strepen onder gezet. Ik studeerde in Breda en zat in mijn eerste jaar. Ik zie nog precies de plek in de kantine voor me waar ik stond toen ik het aan een vriendin vertelde. En hoe bang ik was dat ik nu moest stoppen met de opleiding, omdat dit natuurlijk een enorme financiële strop betekende. Gelukkig kon ik blijven, maar een strop was het zeker. Zoveel fruit vernield, maar het moest wel geplukt worden. Meer kosten dan opbrengsten dus.

Een andere gebeurtenis die het gevolg was van de weersomstandigheden speelde zich af in de beruchte winter van 1978-1979. Het boek zegt: *14-2-79. Winter nog steeds in volle hevigheid aanwezig. Storm met sneeuwjacht. Kunnen dus niets doen. Leveren nog steeds 2x per week 6 tot 7 pallets fruit af. Zuidhoek: aan de oostkant 4 rijen finaal ondergesneeuwd. Veel last van hazen en in de Zuidhoek ook nog van mensen. Heb daarom een advertentie van enige honderden guldens in de Bildtse Post gezet.*

Dat waren de feiten. Ik kan het me nog goed herinneren. En toen ik hait er achtendertig jaar later over sprak, was de herinnering ook bij hem nog steeds erg levend. “Ik weet nog dat ik daar aankwam, in de Zuidhoek. Ik fietste er gewoon heen! Het pad was schoon. Er was niet eens vreselijk veel sneeuw gevallen, maar de storm had alles opgejaagd. Als je door het hek kwam, zag je de sneeuw tot drie meter hoog liggen. Een rij of vier. En daarna hield het opeens op. Het zag er heel grillig uit. De bomen leken op vrouwen in trouwjurken. De sneeuw hing aan de bomen. Dat zie je nooit, dat sneeuw hangt. Sneeuw stapelt. Maar nee, dit hing! Op dat moment was er nog geen probleem. Ik had het gaas aan de oostkant bewust twee meter hoog gemaakt zodat er geen hazen in konden komen. Dat ging helemaal goed, ik zat nergens over in. Er waren geen hazen. Dat wist ik zeker, want ik had altijd Scusi bij me en die liet niks merken. Maar toen kwam het weekend. Een heel mooi weekend, iedereen had kennelijk zin om er op uit te trekken en toen begon het gedoe. Die mensen kwamen ook kijken naar die hangende sneeuw en om in het perceel te komen traptten ze het gaas omlaag. En toen kwamen de hazen erin. Want die hadden honger en begonnen aan die jonge stammetjes te vreten. Maar dat merkte ik pas een paar dagen later.

Want de dinsdag daarna fietste ik er opnieuw naartoe. Scusi weer mee. En ach lieve stumper, we waren er nog maar net of die hond werd gek, zoveel hazen vlogen er om hem heen! Hij was binnen een paar minuten bij me en zei: 'doe het zelf!' Hij wou niet meer. Als ie de ene haas achterna zat, werd ie gekruist door een ander. De hond werd gek, maar ik werd razend. Ieder plekje waar die hazen aan hadden zitten vreten, zou zich ontwikkelen tot kanker. Ik stapte weer op de fiets, haalde het geweer van huis en stopte de broekzak vol patronen. Ik heb een heel stel hazen geschoten, dat was ook niet moeilijk. Een goeie schutter ben ik niet, maar hier kon ik niet missen, zoveel liepen er. De dode hazen heb ik aan een touwtje in de haag gehangen en op donderdag hebben we die advertentie in de Bildtse Post gezet. Op de voorpagina. We hebben er nooit van iemand ook maar iets over gehoord verder." Hij peinsde nog wat na en kwam tot de conclusie dat hij het nu niet meer zo zou doen. Hij begreep inmiddels ook wel dat die dikke vette letters en die woedende woorden niet echt uitnodigden tot een gesprek of zelfs maar een reactie.

De andere helft van de uitspraak van opa ging over de markt. De gevolgen van slecht weer konden gek genoeg soms juist goed uitpakken. Stel dat er in een bepaald jaar heel weinig peren zijn, door een mislukte oogst in het midden of zuiden van het land, dan stijgt de prijs van peren. Als je dan in het noorden net de dans ontsprongen bent en jij hebt wel een goede perenoogst, dan bof je. Aan de andere kant zijn we natuurlijk geen eiland. In het spel van vraag en aanbod heb je ook te maken met de rest van de wereld. Appels uit Nieuw-Zeeland, sancties zoals de Russen die ooit tegen ons instelden, enorme oogsten in Frankrijk, alles speelt een rol. Zo zijn er dus veel factoren waar je zelf geen invloed op hebt en die toch voor een kleiner of groter deel bepalen welk bedrag er uiteindelijk aan het eind van het jaar onder de streep overblijft. Dat moet lastig zijn om te accepteren. Iedere dag van het jaar al je vakmanschap inzetten voor een perfect product en weten dat er zoveel is waar je niks over te zeggen hebt.

Ik snap opa wel.